

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 497/2023
27.03.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Владимир Ђорђевић, адвокат из ..., против тужене Јавне установе „Туристичка организација Града Враћа“ Враће, коју заступа пуномоћник Ивица Костић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3301/2022 од 19.10.2022. године, у седници одржаној 27.03.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле, **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 3301/2022 од 19.10.2022. године у ставовима другом и трећем изреке и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Враћу П1 477/19 од 20.10.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и поништено као незаконито решење тужене број ../18 од 18.04.2018. године, којим је утврђено да је престала потреба за радом тужиле на радном месту туристичког сарадника за ..., те је туженој наложено да тужилу врати на послове туристичког сарадника за ... или на друге послове који одговарају њеној стручној спреми и радним способностима. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и поништено је као незаконито решење тужене број ../18-1 од 18.04.2018. године, којим је тужилу отказан уговор о раду те је туженој наложено да тужилу врати на послове туристичког сарадника за ... или на друге послове који одговарају њеној стручној спреми и радним способностима. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да за тужилу накнади трошкове парничног поступка у износу од 198.750,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3301/2022 од 19.10.2022. године, ставом првим изреке укинута је првостепена пресуда и пресуђено, тако што је у ставу другом изреке одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се пониште као незаконита решења тужене број ../18 од 18.04.2018. године, којим је утврђено да је престала потреба за радом тужиле на радном месту туристичког сарадника за ..., као и решење тужене број ../18-1 од 18.04.2018. године којим је

тужиљи отказан уговор о раду, те да се наложи туженој да тужиљу врати на послове туристичког сарадника за ... или на друге послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом трећим изреке тужиља је обавезана да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 167.250,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други закон) Врховни суд је утврдио да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је била у радном односу код туженог на неодређено време на основу уговора о раду број .. од 01.02.2017. године на радном месту „...“. Тужиља је са туженим дана 23.01.2018. године, закључила анекс уговора о раду на основу кога је премештена са радног места „...“ на радно место „туристички сарадник за ...“. Одлуком о одређивању максималног броја запослених на неодређено време у систему локалне самоуправе - града Враћа за 2017. годину, одређен је максималан број запослених од 28 на неодређено време код туженог. У поступку рационализације тужени је донео нови Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места 05.02.2018. године, а затим и Програм решавања вишка запослених од 14.03.2018. године, којим је утврђено да постоји вишак од четворо запослених на неодређено време, дефинисани су критеријуми за одређивање вишка запослених при чему су основни критеријуми дужина стажа, број издржаване деце до 26 година, имовно и социјално стање. Тужиљи је 14.03.2018. године уручена анкета у којој се изјаснила да не жели да јој споразмно престане радни односу уз исплату новчане накнаде и изнела личне податке неопходне за бодовање у поступку утврђивања вишка запослених. Након доношења одлуке о именовању Комисије за бодовање запослених у поступку реализације Програма решавања вишка запослених од 05.04.2018. године, иста је 12.04.2018. године сачинила записник о извршеном бодовању према коме је на радном месту „туристички сарадник за ...“ запослена ББ остварила 60,625 бодова, а тужиља 30,75 бодова, донета је коначна ранг листа која је објављена на огласној табли тужене 12.04.2018. године и коју тужиља у остављеном року није оспоравала приговором. Решењем туженог број ../18 од 18.04.2018. године, утврђено је да је престала потреба за радом тужиље на том радном месту због технолошких, економских и организационих промена уз констатацију да се није могао обезбедити премештај на друге послове или код другог послодавца, преквалификација или доквалификација, скраћено радно време нити друга права, уз утврђену отпремнину. Наведено решење број ../18 од 18.04.2018. године уручено је тужиљи 03.05.2018. године, а из допуне решења број ../18-1 од 14.05.2018. године, произилази да је корекција износа отпремнине извршена скоро месец дана касније. Решењем туженог број ../18-1 од 18.04.2018. године, тужиљи је отказан уговор о раду и садржи корекцију у погледу висине отпремнине у односу на претходно решење којим је утврђено да је престала потреба за њеним радом. Наведено решење не садржи датум пријема и потпис тужиље, нити је тужени покушао да достави наведено решење

тужиљи, нити је исто истакнуто на огласној табли туженог. Тужилја је у тужби истакла тужбени захтев за поништај решења број ../18 од 18.04.2018. године, којим је утврђен престанак потребе за њеним радом због технолошких, економских и организационих промена, а како је тужени уз одговор на тужбу доставио и решење о отказу уговора о раду број ../18-1 од 18.04.2018. године (које тужилји није уручено) то је тужилја у поступку истакла захтев за поништај и овог решења. Поред тога, утврђено је да је тужени покушао да тужилји и осталим запосленима обезбеди премештај код другог послодавца, а у периоду од три месеца након престанка радног односа тужилји на тим пословима није запослено друго лице на неодређено или одређено време.

Наведено чињенично стање другостепени суд је утврдио након што је отворио расправу на основу члана 383.став 4. ЗПП и поново извео све доказе који су изведени у првостепеном поступку. Другостепени суд је закључио да је тужбени захтев неоснован јер је тужени спровео поступак утврђивања вишка запослених и рационализације у свему у складу са законом и општим актима, те да су оспорена решења правилна у формалном и материјално-правном смислу, при чему није постојала могућност примене неке од мера запошљавања односно доквалификације или преквалификације, нити је тужени на радна места запослених за чијим радом је престала потреба запослило нове раднике. Чињеница да тужена није уредно доставила тужилји решење о отказу уговора о раду у смислу члана 185. Закона о раду није од утицаја на законитости самог решења, већ има значај на почетак рока за побијање решења, односно благовременост тужбе за поништај отказног решења. Поред тога, оспорено решење о отказу уговора о раду има само декларативни карактер, јер је засновано на решењу тужене број ../18 од 18.04.2018. године, којим је утврђено да је престала потреба за радом тужилје, а које решење је оцењено као правилно и на закону засновано. Следом наведеног неоснован је и захтев тужилје за враћање на рад.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом тужилје указује на погрешну примену материјалног права због чега чињенично стање у поступку пред другостепеним судом није потпуно утврђено.

Према члану 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то: ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. За правилну примену отказног разлога из наведене одредбе закона, потребно је да услед технолошких, економских или организационих промена, престане потреба за обављањем одређеног посла, или дође до смањења обима посла, па се уговор о раду запосленом отказује због престанка потребе за обављањем посла који је запослени обављао у време отказа (укинуто радно место или смањен број извршилаца). Код туженог је дошло до економских, технолошких и организационих промена које су довеле до смањења укупног броја запослених. У поступку утврђивања вишка запослених (а у спровођењу Одлуке о максималном броју запослених), тужени је донео нови Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места 05.02.2018. године, а затим и Програм решавања вишка запослених од 14.03.2018. године, којим је утврђено да постоји вишак од четворо запослених на неодређено време и дефинисани су критеријуми за одређивање вишка запослених. Правилник је предвиђао једног извршиоца на радном месту „туристички сарадник за ...“ као и на радном месту „...“. Како је тужилја на основу анекса уговора о раду 23.01.2018. године,

премештена са радног места „...“ на радно место „туристички сарадник за ...“, а затим извршено бодовање према том радном месту тужиље и запослене ББ, која је остварила већи број бодова, остало је неутврђено да ли је радно место („туристички сарадник за ...“) са описом послова за то радно место, постојало у време закључења анекса уговора о раду (23.01.2018. године) или је утврђено тек Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места код туженог од 05.02.2018. године и да ли је тужиља након закључења анекса заиста и премештена на радно место „туристички сарадник за ...“ или је наставила да обавља послове радног места „...“ за које радно место у поступку рационализације није рангирана. Све наведено су битне чињенице за правилну примену отказног разлога из цитиране одредбе закона. О наведеним чињеницама су се у својим исказима изјашњавали тужиља и сведоци. Првостепени суд је анализом анекса уговора о раду и Правилника туженог закључио да су тужилји дати послови радног места туристички сарадник за ... иако је анекс закључен 23.01.2018. године, а Правилник донет касније 05.02.2018. године, те да је тужиља и након закључења анекса уговора о раду наставила да ради као ..., јер наведено радно место из анекса у том тренутку није постојало и тек је требало да се оформи ступањем на снагу Правилника о систематизацији. Међутим, другостепени суд који је на отвореној расправи поновио све доказе који су изведени у првостепеном поступку није разјаснио и утврдио наведене битне чињенице, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено. Зато је Врховни суд укинуо побијану пресуду и предмет вратио другостепеном суду на поновно суђење, а укинута је и одлука о трошковима јер иста зависи од коначног исхода овог спора.

На основу члана 416. став 2. и 3. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић